

Konsumentteori: Konsumentens valg

Kapittel 7

Joachim Thøgersen

Innledning

- Vi skal i det følgende forsøke å illustrere hvordan en konsument/ husholdning tilpasser seg i et godemarked.
- Husholdning: gruppe av individer med samme preferanser.
- Selvbergingsøkonomi → bytteøkonomi → pengeøkonomi
- Vi skal anta at konsumenten tilpasser seg slik at nytten ved å forbruke de ulike godene blir størst mulig.
- Men: konsumenten står ovenfor noen restriksjoner (betingelser).

Maks U

Bibetingelser

Nytteteori

□ Vi kan dele nytteteori i to:

i) Kardinal nytte:

Nytten kan måles.

ii) Ordinal nytte:

Ikke målbar nytte. Her forutsetter vi at konsumenten kan ordne eller rangere de ulike godekombinasjonene.

Konsumentens optimale tilpasning

- Vi tar utgangspunkt i følgende spørsmål:
Hvilke forhold vil være av størst betydning for en konsuments etterspørsel etter et gode?
- Sentrale faktorer:
 - * Konsumentens behovstruktur
 - * Konsumentens inntekt
 - * Prisen på godet
 - * Prisen på andre goder

Konsumentens preferanser og behovsstruktur

- Vi forenkler ved å anta at konsumenten kan velge mellom kun to goder: x_1 og x_2 .
- Ved å konsumere de to godene oppnår konsumenten en nytte: U .
- For å behandle dette formelt, må vi gjøre noen antagelser om konsumentens preferanser:
 - 1) Determinerthetsaksiomet
 - 2) Ikkemetningsaksiomet
 - 3) Transitivitetsaksiomet

Forts. Konsumentens preferanser og behovsstruktur

- Når disse forutsetningene er oppfylt vil det i prinsippet være mulig å uttrykke hvilken nytte konsumenten får av å konsumere de to godene med en nyttefunksjon:

$$U = u(x_1, x_2)$$

- En nyttefunksjon viser for enhver godekombinasjon den samlede nytte konsumenten oppnår ved å konsumere denne godekombinasjonen.
- For analytiske formål antas denne funksjonen å være kontinuerlig og to ganger deriverbar.

Grensenytte

- Grensenytten av et gode uttrykker den endring konsumenten får i sin nytte ved en liten endring i tilgangen på det godet.
 - Vi skal anta at tilleggsnytten er positiv:

$$U'_{x_1} > 0$$

$$U'_{x_2} > 0$$

- Videre skal vi anta at nytteøkningen er avtagende:

$$U''_{x_1} < 0$$

$$U''_{x_2} < 0$$

Altså: konsumenten har positive, men avtagende grensenytter.

Indifferenskurve

- Nyttefunksjonen kan representeres grafisk med indifferenskurver.
- OBS: Merk at nyttefunksjonen har tre ukjente. Vi må derfor operere med et tre-dimensjonalt diagram. Dette vil vi unngå. Ved å sette de uavhengige variablene (x_1, x_2) på aksene i et to-dim. diagram, kan funksjonen illustreres grafisk for gitte verdier på den tredje variabelen, U . Vi får da en nivåkurve.
- Grafisk illustrasjon på tavla...
- Indiff.kurven viser altså alle kombinasjoner av de to godene som gir konsumenten samme totale nytte.

Forklaring på indifferenskurvens form og marginal substitusjonsbrøk (MSB)

- Kurven heller nedover pga. ikkemetningsaksiomet. Videre ser vi at kurven er konveks mot origo. Det skyldes følgende antagelse:

Jo mer du har av x_1 , jo mindre vil du gi opp av x_2 for å få mer av x_1 .

⇒ Loven om fallende MSB.

Forts. Indifferenskurve og MSB

- MSB viser altså antall enheter som en konsument er villig til å gi opp, for å få en ekstra enhet av det andre godet.
 - ⇒ Bytteforholdet mellom to goder, gitt et konstant nyttenivå.
 - ⇒ For å få frem ulike nyttenivåer må vi således tegne et indifferenskart.

Budsjettlinjen

- Vi har nå sett at konsumenten stadig vil trekke mot indifferenskurver som gir høyere nyttenivå.
- MEN: Konsumenten står ovenfor noen restriksjoner:
 - * Fast inntekt: m
 - * Pris på gode x_1 : p_1
 - * Pris på gode x_2 : p_2
- Vi antar at konsumenten bruker hele sin inntekt på kjøp av de to godene:

$$\Rightarrow p_1x_1 + p_2x_2 = m$$

Grafisk illustrasjon av budsjettlinja

- Budsjettlinja viser alle kombinasjoner av x_1 og x_2 som konsumenten kan kjøpe, når hele inntekten brukes.
- Skjæringspunkter og helning.
- Skift i budsjettlinja, på tavla...

Konsumentens valg av godekombinasjon/ konsumentens optimale tilpasning

- Mål: tilpasse seg på høyest mulig nyttenivå for en gitt budsjettrestriksjon.

Altså: nyttemaksimering.

- Grafisk og matematisk løsning på tavla.
- Resultat:

$$\frac{U'_{x_1}}{U'_{x_2}} = \frac{p_1}{p_2}$$

- *Gossen's lov*: Verdien av den siste krona brukt på det ene godet, skal være lik verdien av den siste krona brukt på det andre godet.
- Eksempel med $U(x_1, x_2) = 10x_1x_2$